

Formació per a una millora del pas d'estudis de grau a la professió docent: vies de continuïtat entre universitat i escola

PROJECTE ARMIF (Ajuts de Recerca per a la Millora de la
Formació Inicial dels mestres) 00013

Dra. Núria Sánchez-Quintana

EL PROCÉS DE TUTORITZACIÓ

És una experiència clau a l'inici de la professió docent que consisteix a sentir-se acompanyat professionalment i afectivament per mestres més experimentats. Especialment, per la mestra mentora que té un perfil especialitzat i la funció d'orientar i donar suport a la mestra que comença la seva experiència professional.

Es crea un procés dinàmic entre mestra novella i mestra mentora, d'aprenentatge mutu i de creixement professional.

La mestra mentora contribueix amb la tutorització – retroalimentació formativa– .

La persona tutelada afavoreix el procés si expressa les seves necessitats, emocions, percepcions del progrés, etc.

EL MODEL D'INDUCCIÓ

Creació d'una teoria personal, viable, vinculada amb l'experiència.
Enfocament no prescriptiu sinó...

- **Exploratori, col·laboratiu i creatiu**
- **Flexible i obert**
- **Centrat en el desenvolupament personal i professional de la mestra novella**

La retroalimentació formativa com a procés cooperatiu -guiat per l'empatia- que crea oportunitats de reflexió, d'indagació, de descobriment i d'intersubjectivitat.

TIPUS D'INTERVENCIÓ EN LA RETROALIMENTACIÓ

MODEL DE LES SIS CATEGORIES D'INTERVENCIÓ

El model proposa sis categories o sis maneres d'intervenció destinades a ajudar l'altra persona. Pretén oferir una guia perquè la persona que tutoritza sigui capaç de:

Distingir els diferents tipus d'intervenció i el propòsit de cadascun d'ells.

Identificar les formes adequades d'intervenció i evitar algunes que no contribueixen favorablement a l'experiència.

Verbalitzar les idees i intencions de manera afavoridora.

Les categories que es proposen són:

OBJECTIU	TIPUS D'INTERVENCIÓ
FACILITAR	<ol style="list-style-type: none">1. De suport2. D'anàlisi3. De catarsi
ORIENTAR	<ol style="list-style-type: none">4. D'instrucció5. D'orientació6. De confrontació

INTERVENCIONS QUE AJUDEN

**INTERVENCIONS QUE ES PODRIEN
EVITAR**

1. De suport

Propòsit: contribuir al fet que la persona tutelada guanyi en confiança i seguretat en si mateixa

La tutora tracta de...

- Reafirmar els valors de la persona tutelada d'una forma autèntica, honesta i amb tacte.
- Donar validesa a alguns aspectes del seu treball, esforç i assoliments.
- Expressar comentaris d'estima per la seva actuació.
- Oferir suport en una situació de desempament o conflicte.
- Oferir ajuda pràctica.

 Els comentaris directes: *“M'ha agradat la forma en què has...” “Els alumnes es mostraven interessats...” “M'he adonat que...”*

 Les mostres d'interès: *“Com et trobes?”*

 El silenci, l'atenció

 Que la persona tutelada se senti compresa i no jutjada

 Els judicis: *“Ho has fet molt bé”, “Això està malament...”, “Això està bé, però és no ho hauria fet de la mateixa manera”, “Segur que ho pots fer millor”*

2. D'anàlisi

Propòsit: que la persona tutelada millori el coneixement de si mateixa. A través de l'anàlisi i la reflexió sobre la seva pròpia experiència desenvolupa la seva capacitat crítica i contempla noves perspectives, possibilitats i eleccions.

La tutora tracta de...

- Animar-li a explorar la seva pròpia experiència, autodescobriment.
- Ajudar-la a explicar "la seva història" de manera que adquireixi una millor percepció i enteniment d'aquesta.
- Ajudar-la en la presa de decisions sense tractar de dirigir-ho.

Les preguntes obertes: *"Què recordes sobre l'audició?", "Pots dir una mica més sobre això?"*

La comprovació: És una invitació a elaborar més un assumpte concret. *"Lavors, el que estàs dient és que...?", "Has volgut dir que...?"*

El resum: Reformular i resumir les paraules de la persona tutelada. Això demostra receptivitat i l'anima a continuar explorant.

La repetició: Repetir algunes paraules de la mestra novell seleccionades per la seva rellevància. Demostra interès i desitjos d'aprofundir.

Les inferències empàtiques: Tractar d'expressar alguna idea que no s'ha fet explícita. No es formula com a pregunta sinó com a afirmació. *"Sembla que et vas sentir desconcertat..."*

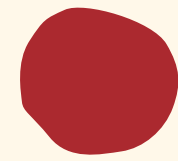
Posar ordre: Organitzar, recapitular tota una intervenció de la persona tutelada destacant el més rellevant i relacionant els diversos temes tractats.

2. D'anàlisi

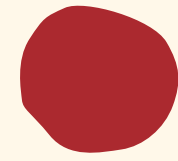
Propòsit: que la persona tutelada millori el coneixement de si mateixa. A través de l'anàlisi i la reflexió sobre la seva pròpia experiència desenvolupa la seva capacitat crítica i contempla noves perspectives, possibilitats i eleccions.

La tutora tracta de...

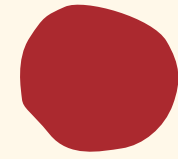
- Animar-li a explorar la seva pròpia experiència, autodescobriment.
- Ajudar-la a explicar "la seva història" de manera que adquireixi una millor percepció i enteniment d'aquesta.
- Ajudar-la en la presa de decisions sense tractar de dirigir-ho.

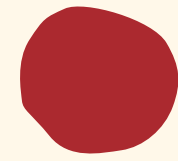
Quantes més **preguntes tancades**, més possibilitats té la tutora d'imposar la seva anàlisi. *"T'has posat nerviós?", "Volies posar l'audició?"*

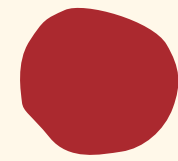
La precipitació: plantejar una alternativa abans que la persona tutoritzada hagi dut a terme la seva pròpia indagació.

La tutora acaba explicant la seva pròpia història sense tenir la certesa que això ajudi al procés.

Moltes preguntes del tipus: *"Per què?"* poden provocar cert bloqueig

La tutora es posa com a model retroactiu *"Jo li hauria donat el text primer i després hi hauria..."* Millor plantejar les alternatives cap a **accions futures**, no personalitzades: *"Com es podria plantejar una pròxima vegada?"*

3. De catarsi

Propòsit: que la persona tutoritzada es posi en condicions de reconèixer i expressar les seves emocions i alliberar tensions per a poder avançar.

La tutora tracta de...

- Reconèixer els signes d'estrès.
- Crear un ambient propici, de suport i respecte perquè la persona tutelada expressi obertament els seus sentiments.
- Guiar l'exploració sobre l'assumpte, si es considera necessari.
- Donar-li sentit a l'experiència. Què es pot aprendre d'ella.
- Tornar la persona tutelada a la realitat del curs i al moment actual. Des d'un dels seus punts forts impulsar-la a continuar treballant i desenvolupant-se.

Intervenir el menys possible en el moment de l'alliberament de tensió.

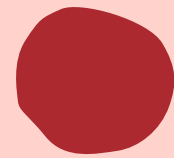
Les mateixes intervencions que per a l'anàlisi però centrades en les emocions.

Preguntes que convidin a expressar-se. *“Com et sents?”, “Quan vas començar a sentir-te així?”*

Seguir una seqüència: Reconèixer, expressar i acceptar les emocions.

Treure importància a les emocions de la persona tutelada: *No n'hi havia per a tant, no?*

- Intervenir massa aviat.
- Deixar-se arrossegar pels sentiments de l'altre.

El que és important en moltes ocasions no són les emocions en si, sinó el fet que hagin pogut ser expressades. Des d'aquí, es pot seguir avançant.

4. D'instrucció

Propòsit: proporcionar informació perquè la persona tutelada prengui un paper més actiu i pensi d'una forma més independent.

La tutora tracta de...

- Aportar informació rellevant que cregui que beneficiï a la persona tutelada.
- Fer-ho en el moment i en la quantitat adequats.
- Saber en quina ocasió ha d'aportar informació o pot elicitar-la de la persona tutelada.
- Donar la informació de manera breu, clara i vinculada a l'actuació (no és el moment de fer una demostració teòrica).

Vincular la informació amb les sessions teòriques del procés. *“Podria ser un bon moment per a revisar la sessió de...”*, *“Encara no heu tractat aquest tema en les sessions teòriques, així que avançarem una mica d'informació...”*

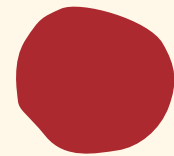

Remetre'ls a fonts d'informació. Donar referències concretes.

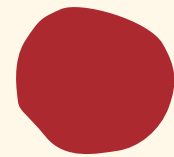
“Pot ser útil llegir l'article de ...”

Distingir clarament entre informació i consells o suggeriments. *“Una mica d'informació que us vindrà bé...”*

Perdre una bona oportunitat d'explorar els coneixements de la persona tutelada.

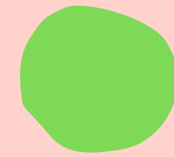
Que la informació quedi en meres consignes.

5. D'orientació

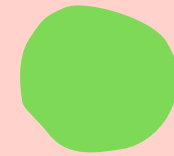
Objectiu: incrementar el grau d'autodirecció en la persona tutelada oferint-li opcions.

La tutora tracta de...

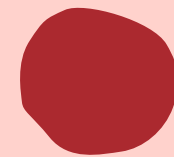
- Aconsellar, suggerir, recomanar o orientar.
- Fer-ho de tal manera que al persona tutelada sempre senti una opció oberta.

Deixar clar el grau de prescripció que té la teva intervenció. Des d'una consigna fins a un mer suggeriment. *“T’animo a que ho provis per veure què et sembla...”, “..., és només un suggeriment”, “Et proposo..., què et sembla?”*

Guiar a la persona tutelada de tal manera que trobi la seva pròpia direcció.

Alguns consells del tipus

“Hauries de mostrar-te més relaxat...”

6. De confrontació

Objectiu: focalitzar sobre els aspectes que es consideren millorables

La tutora tracta de...

- Registrar actuacions de les quals la persona tutelada no és conscient i que entorpeixen el seu desenvolupament professional.
- Afrontar el fet que la persona tutelada es posi defensiva, expressi excuses i justificacions.
- No centrar-se massa en un fet concret sinó en la intenció que hi ha darrera del fet en si.
- Deixar clar que la intenció de la intervenció és ajudar i fer costat a l'altra persona. Mostrar-li que forma part del compromís amb ella.

Intervencions breus, clares i oferint dades concretes. *“He registrat el temps que ha parlat el professor, 23 min i el que han parlat els alumnes 6 min, què us sembla?”*

Deixar temps de reflexió

Deixar espai per a l'expressió d'emocions

Tractar d'analitzar i reflexionar sobre la qüestió

Buscar de manera conjunta opcions, formes alternatives d'actuació.

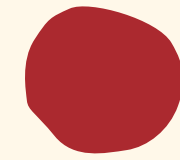
Assumir la part de responsabilitat de la tutora: *“sí, l'objectiu de la classe (establert per la tutora) ha resultat molt difícil per al nivell dels alumnes”*

6. De confrontació

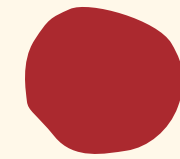
Objectiu: focalitzar sobre els aspectes que es consideren millorables

La tutora tracta de...

- Registrar actuacions de les quals la persona tutelada no és conscient i que entorpeixen el seu desenvolupament professional.
- Afrontar el fet que la persona tutelada es posi defensiva, expressi excuses i justificacions.
- No centrar-se massa en un fet concret sinó en la intenció que hi ha darrera del fet en si.
- Deixar clar que la intenció de la intervenció és ajudar i fer costat a l'altra persona. Mostrar-li que forma part del compromís amb ella.

Considerar que és necessària la confrontació però perdre el sentit de la intervenció. *“No, però sí, bé, és veritat, però no...”*

Manca d'assertivitat

CONCLUSIONS

El procés d'inducció a la professió: un acompanyament formatiu que contempla diversos tipus de tutorització amb diverses intencions

La mestra mentora contribueix amb la tutorització -retroalimentació formativa- .

La persona tutelada afavoreix el procés si expressa les seves necessitats, emocions, percepcions del progrés, etc.